

İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ İÇ HASTALIKLARI ANABİLİM DALI'NIN TARİHÇESİ ♦

Atilla ÖKTEN, M. Akif KARAN*

GİRİŞ

İstanbul Tıp Fakültesi 6 Kasım 1981'de yürürlüğe girmiş olan 2547 sayılı Yüksek Öğrenim Kanunu'na göre Bölümler, Anabilim ve Bilim Dalları şeklinde organize olmuş bir şekilde çalışmalarına devam etmektedir. İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalının geçmişi ile ilgili az sayıda yazılı kaynak bulunmaktadır. 14 Mart 2003 tarihinde yapılacak olan "İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Günleri, İnteraktif Güncelleştirme-2003" isimli toplantıya hazırlanırken, Türkiye'de modern tıp eğitiminin ve sağlık sisteminin gelişim aşamaları da dikkate alınarak, İç Hastalıkları Anabilim Dalı tarihçesinin de değerlendirilmesi uygun görülerek, mevcut belgelerin ışığı altında, sunulmasına karar verilmiştir. Bu yazı sunumun içeriğini kapsamaktadır. Konu üç dönemde ele alınmıştır.

A. 1839 - 1933 Dönemi

Ülkemizde modern klinik öğretimi "Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye-i Şahane"de Mart 1839'dan sonra başlamıştır. Dr. C. A. Bernard (1808-1844) Muallim-i Evvel (Ord. Prof. Dr.) ünvanı ile modern bir dahiliye ve hariciye kliniği açıp, bunların başına geçmiş; dersleri kuramsal olmaktan kurtararak, hasta yatağı başında uygulamalı eğitime başlamıştır. Fransızca eğitim yapan Tıbbiye modern bir tıp eğitimi kurumu olmuştur. 1848 yılında Viyana'ya gönderilen dört çalışkan öğrenci burada girdikleri imtihanları başarı ile ka-

zanarak Viyana Tıp Fakültesi'nin tıp doktoru ünvanını almışlardır. Böylece eğitim kalitesi tasdik edilmiş olan ve Avrupa'da itibarı artan Galatasaray'daki Tıbbiye, Padişah Abdülmecid'in fermanı ile Darülfünun-u Tıbbiye-i Şahane olarak fakülte mertebesine çıkarılmıştır. Avrupa tıp fakülteleri gibi "Docteur en Médecine et en Chirurgie" yani tıp ve cerrahi doktoru ünvanı tevcih edilen Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye-i Şahane'nin o dönem diplomalarında isminin "Faculté de Médecine de Constantinople" yani "İstanbul Tıp Fakültesi" olarak geçtiği görülmektedir. Dahiliye kliniğine Dr. Bernard'dan sonra, Prof. Dr. Spitzer (1844-1850), Prof. Dr. Rigler (1850-1856), Prof. Dr. Valon (1856-1858), Prof. Dr. Fauvel (1858-1864), Prof. Dr. S. Mavroyani Paşa (1864-1875), Prof. Dr. A. Zoeros Paşa (1875-1909) başkanlık yapmışlardır.

1867 yılında kurulan "Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye" Türkçe eğitim yapmaya başlamış ve önceleri Askeri Tıbbiye'nin kliniklerinden yararlanmıştı. Prof. Dr. S. Mavroyani Paşa (1867-1875), Prof. Dr. A. Zoeros Paşa (1875-1882) burada da başkanlık yapmışlardır. Sivil Tıbbiye Kadırga'daki müstakil binasına taşındıktan sonra, Dahiliye Kürsü Başkanlığına 1882 yılında Fevzi Paşa atanmıştır.

1904 yılında Haydarpaşa'da yeniden yapılan modern Tıbbiye'ye taşındıktan sonra Askeri Tıbbiye'nin iç hastalıkları kliniklerinin sayısı ikiye yükselmiştir. II. Meşrutiyetin ilanından sonra, 1909 yılında Sivil ve Askeri Tıbbiye-

Mecmuaya geldiği tarih: 26.01.2004

* İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Çapa

♦ Bu yazı 14 Mart 2003 tarihinde "İstanbul Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Günleri, İnteraktif Güncelleştirme-2003" isimli toplantıda sunulmuştur.

ler Haydarpaşa'daki binada Tıp Fakültesi adıyla birleştikleri halde, üç iç hastalıkları kliniği çalışmalarına devam etmiştir. Klinik binalarında giriş katı I. Dahiliye'ye, ikinci kat II. Dahiliye'ye ve okul binasının üst katında Selimiye tarafında denize bakan köşedeki küçük kliniklerden biri de III. Dahiliye'ye verilmiştir.

I. Dahiliye Kliniğinde Ord. Prof. Dr. Fevzi Paşa 1913'e kadar görev yapmıştır. Burada görev alanlar arasında Doç. Dr. Adnan Adıvar, Doç. Dr. Neşet Ömer İrdelp ve Ord. Prof. Dr. Akil Muhtar Özden sayılabilir. Çanakkale Savaşlarında 1914 yılında Tedavi Kliniği olmuş ve 1915-1916 döneminde kapatılmıştır.

II. Dahiliye Kliniğinde Prof. Dr. C. İsmail Paşa, Doç. Dr. S. Abrovaya, Doç. Dr. Rıfat Bey ve Prof. Dr. Neşet Ömer Bey görev yapmışlardır.

III. Dahiliye Kliniğine Zoeros Paşa'dan sonra 1909 yılında Süleyman Numan Paşa Müderris (Prof. Dr.) olarak atanmıştır. Laboratuvar şefi olarak da Dr. Tevfik Salim Bey (Sağlam Paşa) bulunmaktaydı. S. Numan Paşa'nın Malta'ya sürülmesi ve vefatı ile müderris olarak kliniğin başına geçen Süreyya Ali Bey 1933 Üniversite Reformuna kadar bu görevde kalmıştır. Fakülte 1925 yılında kısa bir süre için İstanbul'a taşındıktan sonra dahiliye kliniklerinin sayısı ikiye indirilmiştir. Gureba Hastanesindeki I. Dahiliye Kliniğinde S. Numan Paşa ve S. Ali Bey, Cerrahpaşa Hastanesindeki II. Dahiliye Kliniğinde de Prof. Dr. Neşet Ömer İrdelp başkanlık yapmışlardır. Altı ay sonra tekrar Haydarpaşa'ya döndükten sonra da bu iki kliniğin çalışmaları devam etmiştir.

B. 1933 - 1973 Dönemi

1933 Üniversite Reformunda Cerrahpaşa'da 70 yataklı I. Dahiliye Kliniği açılarak, başına aynı zamanda Üniversite Rektörü olan

Prof. Dr. Neşet Ömer İrdelp getirilmiştir. Burada Doç. Dr. M. E. Güçhan, Doç. Dr. N. K. İrdelp, Doç. Dr. A. Demirel, Doç. Dr. Osman Barlas, Doç. Dr. Hakkı Ogan görev yapmışlardır.

II. Dahiliye Kliniğini, aynı zamanda Tıp Fakültesi Dekanı olan Ord. Prof. Dr. Tevfik Sağlam Paşa Aşağı Gureba Hastanesinde açmıştır (Resim 1). Doç. Dr. M. Ş. Yener ve Doç. Dr. E. Ş. Egeli de burada görev almışlardır. 1934 Haziran ayında bu klinik kapatılarak, Şişli Çocuk Hastanesindeki Doç. Dr. Arif İsmet Çetingil ve Doç. Dr. A. R. Onat'ın çalıştığı III. Dahiliye Kliniği buraya nakledilmiştir. Bunun üzerine, Ord. Prof. Dr. Tevfik Sağlam Paşa Üniversitedeki bütün görevlerinden istifa ederek, Haydarpaşa Numune Hastanesi Dahiliye Kliniği Şefi olmuştur. Aşağı Gureba Hastanesindeki Fakülte Kliniğinin başına da o yıl Almanya'dan davet edilen Dr. Erich Frank Ord. Prof. unvanı ile atanmıştır. Kısa bir süre sonra II.

Resim 1. Ord. Prof. Dr. Tevfik Sağlam

Dahiliye Kliniği adını alan bu kliniğe Frank'ın vefatından sonra Prof. Dr. Arif İsmet Çetingil başkan olmuştur. Doç. Dr. M. Şevki Yener, Doç. Dr. E. Şerif Egeli, Doç. Dr. Nebil Bilkan ve Doç. Dr. Hıfzı Bakım da bu klinikte görev yapmışlardır.

1942 yılında Ord. Prof. Dr. Tevfik Sağlam, Çapa'da Yukarı Gureba Hastanesinde, II. Kadın-Doğum Kliniği binasının bir katında 45 yataklı olarak III. Dahiliye Kliniğini açmıştır. Klinik 1943 yılında 110 yataklı kendi binasına taşınmıştır (Resim 2). Prof. Dr. E. Şerif Egeli de buraya hocasının yanına geçmiştir. Sağlam Paşa'nın yanında Şef Muavini olarak çalışan Dr. Müfide Küley de aynı kliniğe doçent olarak atanmış, onları Dr. Cihad Abaoğlu, Dr. Sermet Ergun ve Dr. İlhan Ulagay izlemiştir (Resim 3) Tevfik Sağlam Paşa 1952 yılında emekli olduktan sonra kürsü başkanlığına Prof. Dr. E. Şerif Egeli seçilmiştir. 1960-63 yılları arasında kürsü Doç. Dr. C. Abaoğlu tarafından yönetilmiştir.

1963 yılında, Profesörler Kurulu kararı ile II. Ve III. Dahiliye kürsüleri kaldırılarak, ye-

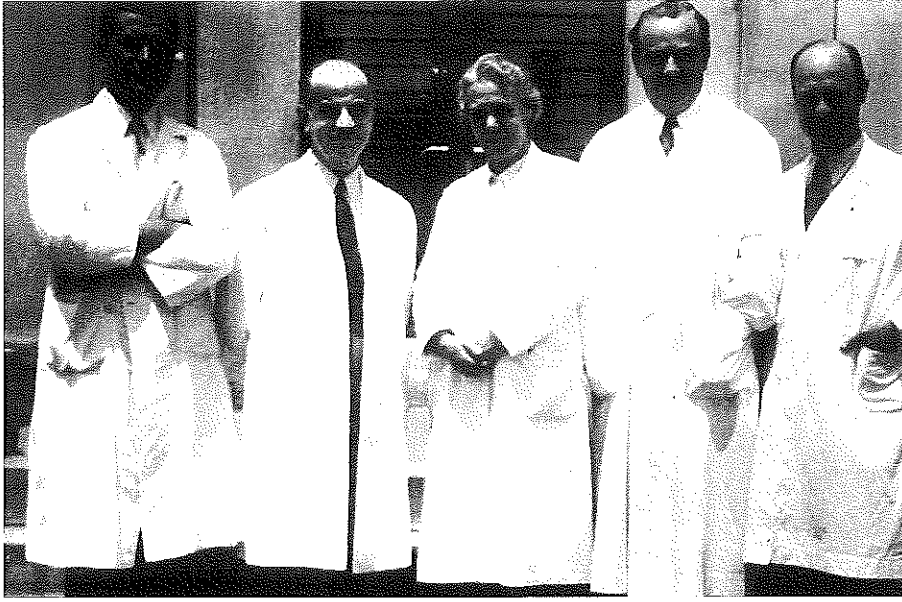
rine Çapa İç Hastalıkları Kürsüsü kurulmuş ve başına Profesörler Kurulu ve Senato kararı ile Ord. Prof. Dr. Arif İsmet Çetingil getirilmiştir (Resim 4). Çapa İç Hastalıkları Kürsüsü Aşağı Gureba ve Yukarı Gureba Kliniklerinde çalışmalarına devam etmiştir. Bunu o dönemde Prof. Dr. İlhan Ulagay tarafından tutulan defterdeki Kürsü Kurulu kayıtlarından öğrenmekteyiz (Belge 1'de 12.02.1965 tarihli Kürsü Kurulu kararlarından bir örnek ve tarihi değer taşıyan Kürsü Kurulu üyelerinin imzaları görülmektedir).

1967 yılında Cerrahpaşa Tıp Fakültesinin kurulması esnasında eski I. Dahiliye Kliniği Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde kalmıştır. Kayıtlardan öğrendiğimize göre de, İstanbul Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Kürsüsü, 30.01.1967 tarihinde 13 öğretim üyesinden 12'sinin katıldığı tartışmalı bir toplantıdan sonra, bir üyenin karşıt görüşüne rağmen, iki İç Hastalıkları Kliniği olarak ayrılmış ve Prof. Dr. Cihad Abaoğlu'nun II. İç Hastalıkları Kliniğine geçmesine karar verilmiştir (Belge 2). 1967 yılında yeniden I. İç Hastalıkları Kliniği kurulmuş ve başkanlığına

Resim 2. III. İç Hastalıkları Kliniğinin 1943'te taşındığı yeni binasının günümüzdeki görünümü

Resim 3. Klinik binası önünde (Soldan sağa İ. Ulagay, E. Ş. Egeli, M. Küley, C. Abaoğlu, S. Ergun)

Ord. Prof. Dr. Ekrem Şerif Egeli atanmıştır (Resim 5). O tarihlerde bu klinikte öğretim üyesi olarak Prof. Dr. Müfide Küley, Prof. Dr. Sermet Ergun, Prof. Dr. İlhan Ulagay, Prof. Dr. Haluk Alp ve Prof. Dr. Şeref İnce-man görev yapmaktaydı. II. İç Hastalıkları Kliniğinde ise Başkan Ord. Prof. Dr. Arif İsmet Çetingil dışında, Prof. Dr. Cihad Abaoğlu, Prof. Dr. Ferhan Berker, Prof. Dr. Remzi Özcan, Prof. Dr. Muzaffer Aksoy, Prof. Dr. Ali Görpe ve Prof. Dr. Ali Ekmekçi görev yapıyorlardı. Daha sonra I. İç Hastalıkları Kliniğinde Dr. Nüvit Tekül, Dr. Necdet Koçak, Dr. Sevim Büyükdevrim, Dr. Rasim Berkmen, Dr. Nihat Dilşen ve Dr. Süleyman Yalçın, II. İç Hastalıkları Kliniğinde ise Dr. Muhlis Özen, Dr. Güngör Ertem, Dr. Kemalettin Büyükoztürk, Dr. Mehmet Oran, Dr. Özkan Sandalcı, Dr. Kuddusi Gazioğlu ve Dr. Şakir Erdem de öğretim üyesi olarak görev almışlardır. Kürsü Kurulu kayıt defterinde, 27 Eylül 1967 tarihli toplantıda doçentlik kadrolarına Dr. Güngör Ertem, Dr. Nihat Dilşen, Dr. Necdet Koçak, Dr. Nüvit Tekül ve Dr. Süleyman Yalçın'ın atanmasına karar verildiği görülmektedir (Belge 3).

16 Ocak 1968 tarihli kürsü kurulu kararı ile I. İç Hastalıkları Kliniğinde bildirilen öğretim üyelerinin başkanlıklarında Allerji (Doç. Dr. Nüvit Tekül), Endokrinoloji (Prof. Dr. Haluk Alp), Gastroenteroloji (Prof. Dr. Müfide Küley), Genel Dahiliye (Prof. Dr. Sermet Ergun), Hematoloji (Prof. Dr. Şeref İnce-man), Hepatoloji (Prof. Dr. İlhan Ulagay), Kardiyoloji (Prof. Dr. E. Ş. Egeli), Nefroloji (Doç. Dr. Necdet Koçak) ve Romatoloji (Doç. Dr. Nihat Dilşen) seksiyonları kurulmuştur (Belge 4). Aynı tarihlerde yine, II. İç Hastalıkları Kliniğinde Genel Dahiliye (Prof. Dr. Cihad Abaoğlu), Kardiyoloji (Prof. Dr. Remzi Özcan), Akciğer Hastalıkları (Doç. Dr. Kuddusi Gazioğlu), Nefroloji (Prof. Dr. Muhlis Özen), Endokrinoloji-2 (Prof. Dr. Ferhan Berker ve Prof. Dr. Ali Görpe) ve Hematoloji (Prof. Dr. Muzaffer Aksoy) seksiyonları mevcuttu. 29.11.1972 yılında vekaleten Prof. Dr. M. Aksoy'un başkanlığında Tıbbi Genetik seksiyonu kurulmuş, daha sonra başkanlığa Doç. Dr. Gülten Erdoğan atanmış ve 1982 yılından emekli oluncaya kadar bu görevi yürütmüştür.

Resim 4. Ord. Prof. Dr. Arif İsmet Çetingil

Ord. Prof. Dr. A. İ. Çetingil ve Ord. Prof. Dr. E. Ş. Egeli ve Prof. Dr. M. Küley 1973'te yaş haddi nedeniyle emekliye ayrılmışlardır.

C. 1973'den Günümüze

1973 yılında yeni Üniversiteler Kanunuyla İstanbul Tıp Fakültesinde kurulan tek İç Hastalıkları Kürsüsüne Başkan olarak Prof. Dr. C. Abaoğlu atanmıştır. 1973 yılında Prof. Dr. Müfide Küley'in emekliye ayrılması ile Gastroenteroloji ve Hepatoloji Bilim Dalları Gastroenterohepatoloji Bilim Dalı altında birleştirilmiş ve başkanlığına Prof. Dr. İlhan Ulagay atanmıştır. 6 Kasım 1981 tarihinde yürürlüğe giren 2547 sayılı Yüksek Öğrenim Kanununa göre İstanbul Tıp Fakültesi Bölümler, Anabilim Dalları ve Bilim Dalları olarak yeniden organize edilmiştir. 22.09.1982 tarihinde Nükleer Tıp Anabilim Dalı, 28.01.1983 tarihinde İnfeksiyon Hasta-

Resim 5. Ord. Prof. Dr. Ekrem Şerif Egeli

lıkları Anabilim Dalı, 14.04.1983 tarihinde Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı ve 15.11.1990'da da Kardiyoloji Anabilim Dalı, İç Hastalıkları Ana bilim Dalından ayrılarak, ayrı ayrı Anabilim dalı olarak kurulmuşlardır.

Günümüzde 12 Bilim Dalı (Bilim Dalları ve kuruluş tarihleri Tablo 1'de gösterilmiştir) ve Acil Biriminde 70 Öğretim Üyesi ile çalışmalarına devam etmektedir. Bu bilim dalları ve birimlerimizde görev yapan Öğretim Üyeleri aşağıda belirtilmiştir.

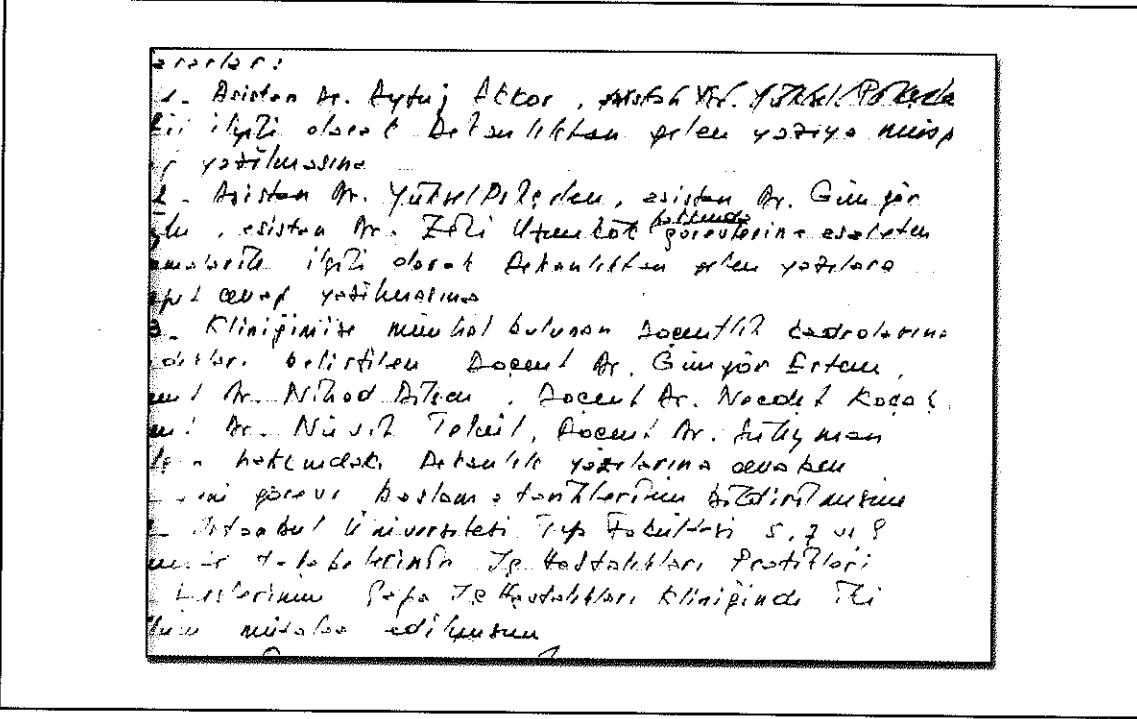
Acil Dahiliye Birimi: Prof. Dr. Kerim Güler (Başkan), Prof. Dr. Osman Erk, Doç. Dr. Vakur Akkaya.

Allerji Bilim Dalı: Prof. Dr. Aytuğ Akkor (Bilim Dalı Başkanı), Prof. Dr. Murat Dal, Prof. Dr. Bahauddin Çolakoğlu, Doç. Dr. Suna Büyüköztürk.

Diyabet Bilim Dalı: Prof. Dr. İlhan Satman (Bilim Dalı Başkanı), Prof. Dr. M. Temel

Belge 3. 27 Eylül 1967 tarihli Kürsü Kurulu kararı ile I. İç Hastalıkları Kürsü kurulunda Öğretim üyelerinin atanmasına ait belge

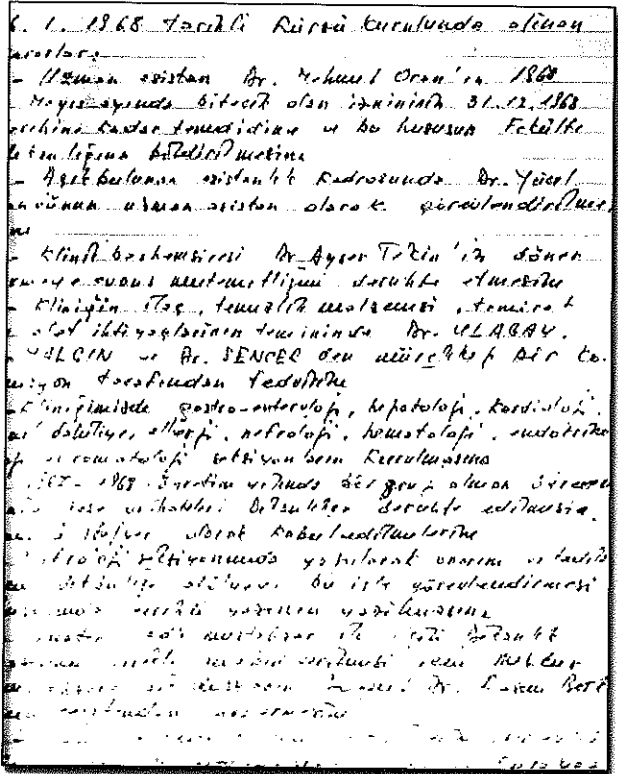
Genel Dahiliye Bilim Dalı: Prof. Dr. Abdülkadir Kaysı (Bilim Dalı Başkanı), Prof. Dr. Murat Dilmener, Prof. Dr. Emine Koçyiğit, Prof. Dr. Cemil Taşçıoğlu, Doç. Dr. Nilgün Erten.

Geriatri Bilim Dalı: Prof. Dr. M. Akif Karan (Bilim Dalı Başkanı).

Hematoloji Bilim Dalı: Prof. Dr. Günçay Dinçol (Bilim Dalı Başkanı), Prof. Dr. Yüksel Pekçelen, Prof. Dr. Tanju Atamer, Prof. Dr. Deniz Sargın, Prof. Dr. Meliha Nalçacı, Prof. Dr. Melih Aktan, Doç. Dr. Sevgi Kalayoğlu Beşışık, Doç. Dr. A. Selim Yavuz, Doç. Dr. Reyhan Diz Küçükkaya,

Nefroloji Bilim Dalı: Prof. Dr. Ergin Ark (Bilim Dalı Başkanı), Prof. Dr. Tülay Turfanda, Prof. Dr. Mehmet Ş. Sever, Prof. Dr. Semra Bozfakıoğlu, Prof. Dr. Nilgün Aysuna, Prof. Dr. S. Tefvik Eceder, Prof. Dr. Alaattin Yıldız, Prof. Dr. Aydın Türkmen.

Belge 4. 16. Ocak 1968 tarihli kürsü Kurulu Kararı ile Seksiyonların Kurulması

Tablo 2. Anabilim Dalı Başkanları ve görev yaptıkları dönem

Anabilim Dalı Başkanı	Görev süresi
Prof. Dr. Cihad Abaoğlu	1973-1978
Prof. Dr. İlhan Ulagay	1978-1982
Prof. Dr. A. Sevim Büyükdevrim	1982-1985
Prof. Dr. Kemalettin Büyüköztürk	1986-1988
Prof. Dr. Ali Görpe	1988-1991
Prof. Dr. Ergin Sencer	1992-1997
Prof. Dr. Atilla Ökten	1997-1999
Prof. Dr. Murat Dilmener	1999-

Romatoloji Bilim Dalı: Prof. Dr. Meral Ko-
niçe (Bilim Dalı Başkanı), Prof. Dr. Orhan
Aral, Prof. Dr. Lale Öcal, Prof. Dr. Murat
İnanç, Prof. Dr. Ahmet Gül.

Tıbbi Genetik Bilim Dalı: Doç. Dr. Şükrü
Palanduz (Bilim Dalı Başkanı), Doç. Dr.
Şükrü Öztürk, Doç. Dr. Kıvanç Çefle.

Tıbbi Onkoloji Bilim Dalı: Prof. Dr. Adnan
Aydiner (Bilim Dalı Başkanı), Prof. Dr. Er-
kan Topuz, Prof. Dr. Faruk Aykan, Prof. Dr.
Nakiye Öztürk, Prof. Dr. Haluk Onat, Prof.
Dr. Sevil Bavbek, Doç. Dr. Pınar Saip, Doç.
Dr. Faruk Taş.

İç Hastalıkları Polikliniği: Doç. Dr. Şeref
Demirel.

1973'den günümüze kadar görev yapan İç
Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanları ve gö-
rev süreleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

KAYNAKLAR

1. Terzioğlu A: İstanbul Tıp Fakültesi Tarihçesi. İst Tıp Fak
Mec suppl 2000; 63:70.
2. İç Hastalıkları Kürsüsü. Cumhuriyetin 50.yılında Tıp Fa-
kültesi, Sermet Matbaası, İstanbul. 1974; 64.
3. Ulagay İ: İç Hastalıkları Kürsü Kurulu Defteri.
29.06.1964 - 10.08.1973.
4. Terzioğlu A: Cumhuriyet dönemi Türk Tıbbına ve Tıp
Eğitimine Kısa Bir Bakış. İstanbul; 2003.